MUZEELE DE ETNOGRAFIE DIN ȚARA NOASTRĂ ȘI ROLUL LOR ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ SOCIALISTĂ

În cadrul remarcabilei dezvoltări muzeistice înregistrate în țara noastră în anii socialismului, muzeele etnografice — pavilionare și în aer liber — ocupă pentru prima oară locul ce li se cuvine, alături de instituțiile similare axate pe celelalte discipline științifice.

Această mutație s-a petrecut pe un teren vast, implicînd o nouă concepție și aplicare a sa asupra funcțiilor muzeului, asupra formării muzeografului și a relațiilor bilaterale „muzeu-public".

Astăzi, în societatea noastră, venerarea trecutului în tot ce are mai bun, păstrarea mărturiilor sale și instruirea tineretului în spirit patriotic cu ajutorul lor constituie, așa cum s-a subliniat de atîtea ori în documentele de partid, o datorie de onoare.

În stadiul actual al dezvoltării impetuoase a modului de trai al țărănimii noastre, în ritmul accelerat de urbanizare a satelor, vechile construcții populare sînt amenințate cu o dispariție totală și ireversibilă. De asemenea, țesăturile de interior, uneltele, ca și piesele de port nu-și mai au funcționalitatea inițială și, ieșite din uz, sînt transformate, aruncate, avariate. Iată de ce rolul muzeelor etnografice de ambele profile se vădește astăzi ca avînd o pondere deosebită în salvarea, expunerea și valorificarea acestor bunuri culturale, posedînd remarcabile valori artistice, științifice, educative.

Din vechile obiecte, folosite uneori pînă în pragul zilelor noastre sau încă și astăzi, se desprinde o forță a tradiției extraordinară, o dovadă în plus a continuității de viață și de muncă a poporului român, creator al unei culturi populare de o mare bogăție de forme, dar în același timp unitară pe tot cuprinsul țării, fără șabloane, ci plină de imaginație personală, vădind și un simț artistic superior.

Unul din imperativele stringente ale cercetării etnografice a ultimilor ani a fost eliminarea petelor albe de pe harta țării, prin efectuarea de numeroase campanii de teren în zonele puțin sau deloc cunoscute și realizarea de colecții de o deosebită valoare. Regiuni care erau considerate ca neavînd nimic interesant, prospectate cu pasiune au dat la iveală piese rare, cu calități impresionante din punct de vedere științific, artistic etc.

În această categorie putem include tot sudul țării, Cîmpia Dunării, Dobrogea, Bihorul, Banatul de nord-vest, Cîmpia Transilvaniei, zone care și astăzi încă nu au fost străbătute în întregime. Un exemplu strălucit ne oferă secția de etnografie a Muzeului Țării Crișurilor, care într-un timp scurt s-a situat pe primele locuri din țară ca patrimoniu, mod de expunere, evidență științifică. Și exemplele se pot înmulți, astfel, în ultimii doi ani, Muzeul județean Galați ne-a oferit surpriza unei colecții excepționale de scoarțe din secolul XIX, vopsite cu culori vegetale, decorate cu „pomul vieții" și alte motive străvechi, ca și unelte agrare nemaifolosite, — tăvălug de piatră, „dicanie" pentru tocat

https://biblioteca-digitala.ro

paie, rișnițe de piatră etc., constituindu-se ca și la Muzeul din Brăila nucleele unor viitoare secții de etnografie.

În acest context, au apărut noi și noi muzee sau secții etnografice, realități dictate de necesitatea expunerii fondului bogat oferit de teren și acumulat, ca la Reghin, Sighet, Stoenești-Florești (Muzeul Cîmpiei Dunării).

Paralel, în afară de cele două muzee în aer liber, din București și Cluj, existente înainte de 1950, mult dezvoltate și restructurate tematic în ultimele două decenii, s-au organizat și alte unități, majore prin concepție și profil, ca Muzeul meșteșugurilor și tehnicii populare din Dumbrava Sibiului, Muzeul viticulturii și pomiculturii din Golești, iar altele sînt în lucru în Gorj, Vîlcea, Maramureș.

Apariția acestor unități, ca și a acelor mărunte, dar cu multe obiecte prețioase, muzee sătești, vădește bogăția încă vie, aproape unică în lume, a patrimoniului etnografic românesc, necesitatea expunerii și valorificării lui.

Atît pentru omul modern, adult sau tînăr, cît și pentru generațiile viitoare, muzeele de etnografie, alături de celelalte muzee, de istorie sau de artă, de științele naturii, oglindesc nu numai varietatea cunoștințelor științifice, arhitectonice, artistice, dar și, mai cu seamă, forța tradiției — coloana vertebrală a dezvoltării naționale, ca și existența unui potențial încă insuficient explorat și utilizat în creațiile actuale.

De fapt și aceasta este una din sarcinile muzeului etnografic, de a contribui la îndrumarea meșterilor populari spre realizări originale, veridice, și nu apariția unor obiecte hibride denaturînd specificul lor național.

Instituții complexe, care nu mai sînt circumscrise de timp și spațiu, depășind aceste granițe prin rezultatele lor, muzeele etnografice trebuie în schimb să se încadreze definiției atît de exact formulate de către Consiliul Internațional al Muzeelor ICOM : „Muzeul este o instituție în serviciul societății, care achiziționează, conservă, comunică și îndeosebi expune, în vederea studierii, educării și delectării, mărturiile materiale ale evoluției naturii și omului".

Prin sprijinul substanțial acordat de statul socialist, muzeele etnografice și-au putut achiziționa noi patrimonii sau dezvolta substanțial pe cele vechi, lărgind cadrele de specialiști și organizînd diferite manifestări expoziționale, jubilee, sesiuni de comunicări etc.

Și totuși, sub unele aspecte, muzeele noastre etnografice sînt încă deficitare. Ca deținătoare de valori adeseori inestimabile, aceste muzee au datoria să păstreze în condiții optime obiectele salvate și încredințate lor, transmițînd astfel mesajul vibrant al trecutului și mai departe. Dacă în muzeele pavilionare s-au făcut progrese și se poate vorbi de o situație bună, cel puțin sub aspectul depozitării corespunzătoare, cu totul alta este situația muzeelor în aer liber unde nu se aplică încă în totalitate soluțiile necesare conservării lemnului, ajungîndu-se în unele cazuri să fie nevoie, tardiv, de măsuri radicale. Mergînd pe linia cunoașterii generale și amănunțite a patrimoniului, un alt domeniu, acela al inventarierii complete, al evidenței științifice, cu realizarea de fișe cuprinzînd toate datele necesare studiului, cu cataloage totale sau pe colecții, așteaptă încă să fie aprofundat.

Pe baza acestor operații preliminare și obligatorii, se poate trece la studierea și publicarea exhaustivă a materialelor. Muzeele de etnografie — cu toate realizările meritorii de pînă acum, nu au încă publicații corespunzătoare tezaurelor pe care le conțin, nu au urmărit o politică editorială menită să acopere sectorul științific și de popularizare.

Ca instituții de cultură ale poporului și pentru popor, muzeele sînt chemate să-și îndeplinească tot mai complet această menire, latura complinitorie și obligatorie a muncii lor.

Activitatea cultural-educativă desfășurată în muzee trebuie înțeleasă în spiritul major al eforturilor depuse pe plan colectiv de toate instituțiile de cultură, căci nu trebuie să uităm nici un moment că, așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, „...Cea mai mare bogăție o reprezintă omul: el este făuritorul bunurilor materiale și spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societății comuniste".

Intuind forme noi, variate, interesante, de atragere a publicului, de cointeresare, de activizare a sa, conlucrînd și mai mult la sediu sau în școli cu elevii și cadrele didactice, cu țăranii și intelectualii satelor pe teren, cu o analiză fermă a activității permanente, orientîndu-și eforturile pentru o integrare deplină în viața societății contemporane socialiste, muzeele etnografice românești își vor spori astfel eficiența, vor deveni adevărate focare de educație și cultură și își vor putea îndeplini plenar țelul superior de salvare, păstrare și valorificare în spirit științific și patriotic a tezaurului național.

https://biblioteca-digitala.ro